ỨNG DỤNG CHATGPT TRONG DẠY VÀ HỌC TIẾNG TRUNG Ở BẬC ĐẠI HỌC TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ

Nguyễn Thị Diễm Thúy
Trường Đại học Công thương, TP. Hồ Chí Minh
Email: thuyntd@huit.edu.vn

Tóm tắt: *Sự phát triển của trí tuệ nhân tạo tạo sinh, đặc biệt là ChatGPT, đang mở ra nhiều cơ hội đổi mới hoạt động dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học. Bên cạnh những lợi ích trong hỗ trợ học tập và cá nhân hóa việc học, ChatGPT cũng đặt ra những thách thức về sự phụ thuộc vào AI và đạo đức học thuật. Bài viết sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu kết hợp với tiếp cận tâm lý học giáo dục để đề xuất khung giải pháp ứng dụng ChatGPT, nhằm nâng cao hiệu quả dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học.*

Từ khóa: *ChatGPT; dạy học tiếng Trung; giáo dục đại học; chuyển đổi số; tâm lý học giáo dục.*

APPLICATION OF CHATGPT IN TEACHING AND LEARNING CHINESE AT THE UNIVERSITY LEVEL IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION

Abstract: *The rapid development of generative artificial intelligence, particularly ChatGPT, has created new opportunities to innovate the teaching and learning of Chinese at the university level. In addition to supporting learning and enabling personalized instruction, ChatGPT also poses challenges related to AI dependency and academic integrity. This paper employs document analysis and synthesis, combined with an educational psychology approach, to propose a framework for the effective application of ChatGPT, thereby enhancing the quality of teaching and learning Chinese in higher education.*

Keywords: *ChatGPT; Chinese language teaching; higher education; digital transformation; educational psychology.*

Nhận bài: 17/06/2026 *Phản biện: 17/07/2026* *Duyệt đăng: 20/07/2026*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sự phát triển mạnh mẽ của trí tuệ nhân tạo tạo sinh (Generative Artificial Intelligence - Generative AI), đặc biệt là ChatGPT, đang tạo ra những thay đổi đáng kể trong giáo dục đại học, nhất là hoạt động dạy và học ngoại ngữ. Đối với sinh viên học tiếng Trung, ChatGPT hỗ trợ hiệu quả trong luyện nghe, nói, đọc, viết và dịch thuật. Tuy nhiên, việc sử dụng công cụ này cũng đặt ra nhiều thách thức như lạm dụng AI, phụ thuộc vào công nghệ, gian lận học tập, suy giảm tư duy phản biện và năng lực tự học. Vì vậy, việc nghiên cứu và đề xuất khung ứng dụng ChatGPT dưới góc nhìn tâm lý học giáo dục có ý nghĩa quan trọng, góp phần nâng cao chất lượng dạy và học tiếng Trung trong bối cảnh chuyển đổi số.

II. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính thông qua phân tích và tổng hợp tài liệu kết hợp với tiếp cận tâm lý học giáo dục, tiếp cận phát triển năng lực và tiếp cận chuyển đổi số nhằm làm rõ vai trò của ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học. Nguồn tài liệu được khai thác từ các báo cáo của Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp quốc (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO), Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD), các văn bản của Bộ Giáo dục và Đào tạo, cùng các nghiên cứu trong và ngoài nước về ứng dụng ChatGPT và trí tuệ nhân tạo trong dạy học ngoại ngữ, đặc biệt là dạy và học tiếng Trung.

III. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Vai trò của ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học

ChatGPT là một ứng dụng trí tuệ nhân tạo tạo sinh (Generative Artificial Intelligence - Generative AI) có khả năng xử lý và tạo lập ngôn ngữ tự nhiên, cho phép người dùng tương tác dưới hình thức đối thoại. Trong giáo dục đại học, ChatGPT không chỉ là công cụ cung cấp thông tin mà còn hỗ trợ người học giải quyết các nhiệm vụ học tập, tạo môi trường học tập linh hoạt và thúc đẩy quá trình học tập cá nhân hóa. Đối với lĩnh vực giảng dạy ngoại ngữ, đặc biệt là tiếng Trung, ChatGPT mang lại nhiều cơ hội đổi mới phương pháp dạy học theo hướng lấy người học làm trung tâm.

Trong quá trình dạy và học tiếng Trung, ChatGPT hỗ trợ phát triển toàn diện bốn kỹ năng ngôn ngữ. Đối với kỹ năng nghe và nói, công cụ này có thể tạo các tình huống hội thoại, mô phỏng giao tiếp và phản hồi theo thời gian thực, giúp sinh viên luyện phát âm, ngữ điệu và khả năng phản xạ ngôn ngữ. Đối với kỹ năng đọc và viết, ChatGPT

hỗ trợ giải thích từ vựng, ngữ pháp, phân tích văn bản, gợi ý ý tưởng và chỉnh sửa bài viết, góp phần nâng cao năng lực sử dụng tiếng Trung trong học tập và giao tiếp.

Bên cạnh đó, ChatGPT còn hỗ trợ hiệu quả trong dịch thuật, luyện thi Kỳ thi đánh giá năng lực tiếng Trung (HSK), xây dựng bài tập, thiết kế ngữ liệu học tập và cung cấp phản hồi tức thời đối với các câu hỏi của người học. Nhờ khả năng điều chỉnh nội dung theo trình độ, mục tiêu và nhu cầu học tập của từng cá nhân, ChatGPT góp phần hiện thực hóa mô hình học tập cá nhân hóa, khuyến khích sinh viên chủ động, tự học và phát triển năng lực học tập suốt đời. Tuy nhiên, để phát huy hiệu quả của công cụ này, việc sử dụng ChatGPT cần có sự định hướng của giảng viên và gắn với mục tiêu phát triển năng lực ngôn ngữ, tư duy phản biện và đạo đức học thuật.

3.2. Cơ hội và thách thức khi ứng dụng ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung

Việc ứng dụng ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học mang lại nhiều cơ hội đổi mới hoạt động dạy học. Với khả năng xử lý ngôn ngữ tự nhiên và phản hồi theo thời gian thực, ChatGPT hỗ trợ cá nhân hóa việc học, giúp sinh viên tiếp cận nội dung phù hợp với trình độ và nhu cầu của bản thân. Công cụ này tạo điều kiện để người học luyện tập tiếng Trung mọi lúc, mọi nơi; tăng cường cơ hội giao tiếp, mở rộng vốn từ vựng và rèn luyện kỹ năng viết, dịch thuật cũng như luyện thi HSK. Đối với giảng viên, ChatGPT hỗ trợ xây dựng học liệu, thiết kế bài giảng, biên soạn bài tập và cung cấp các tình huống giao tiếp đa dạng, góp phần nâng cao hiệu quả tổ chức dạy học.

Bên cạnh những lợi ích, việc ứng dụng ChatGPT cũng đặt ra không ít thách thức. Sự phụ thuộc quá mức vào AI có thể làm giảm khả năng tư duy độc lập, kỹ năng tự học và năng lực giải quyết vấn đề của sinh viên. Việc sử dụng ChatGPT để hoàn thành bài tập mà không có sự kiểm chứng còn làm gia tăng nguy cơ gian lận học thuật, trong khi thông tin do AI tạo ra đôi khi chưa hoàn toàn chính xác hoặc thiếu căn cứ khoa học. Ngoài ra, các vấn đề về bản quyền, bảo mật dữ liệu và quyền riêng tư cũng cần được quan tâm trong quá trình khai thác ChatGPT vào hoạt động dạy và học. Do đó, việc ứng dụng ChatGPT cần được thực hiện có định hướng, bảo đảm phát huy tối đa lợi ích đồng thời hạn chế những tác động tiêu cực của AI đối với quá trình học tập.

3.3. Các nguyên tắc ứng dụng ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung

Để phát huy hiệu quả của ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học, việc ứng dụng công cụ này cần tuân thủ một số nguyên tắc cơ bản nhằm bảo đảm chất lượng đào tạo, phát triển năng lực người học và sử dụng trí tuệ nhân tạo một cách có trách nhiệm.

Thứ nhất, ChatGPT chỉ là công cụ hỗ trợ, không thể thay thế vai trò của giảng viên trong việc thiết kế bài giảng, tổ chức hoạt động học tập, định hướng phương pháp học và đánh giá kết quả học tập. Giảng viên vẫn giữ vai trò trung tâm trong việc lựa chọn nội dung, kiểm soát chất lượng thông tin và định hướng quá trình học tập của sinh viên.

Thứ hai, việc ứng dụng ChatGPT cần hướng tới mục tiêu phát triển năng lực giao tiếp bằng tiếng Trung, giúp sinh viên nâng cao đồng thời các kỹ năng nghe, nói, đọc, viết, dịch thuật và vận dụng ngôn ngữ trong các tình huống giao tiếp thực tiễn. ChatGPT cần được sử dụng như một phương tiện hỗ trợ hình thành năng lực, không chỉ đơn thuần là công cụ cung cấp câu trả lời.

Thứ ba, quá trình sử dụng ChatGPT phải bảo đảm tính trung thực, khách quan và tuân thủ các chuẩn mực đạo đức học thuật. Sinh viên cần được hướng dẫn cách khai thác, kiểm chứng và trích dẫn thông tin từ AI một cách phù hợp, tránh tình trạng sao chép nội dung hoặc sử dụng ChatGPT để thay thế hoàn toàn tư duy và sản phẩm học tập của bản thân.

Thứ tư, cần kết hợp hài hòa giữa ChatGPT với các phương pháp dạy học trực tiếp và các hoạt động tương tác trên lớp. Việc tích hợp AI với học tập theo dự án, học tập hợp tác, học tập theo tình huống hoặc lớp học đảo ngược sẽ góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy, đồng thời phát triển năng lực giao tiếp, hợp tác và giải quyết vấn đề của sinh viên.

Thứ năm, chú trọng phát triển năng lực tự học, tư duy phản biện và kỹ năng đánh giá thông tin của sinh viên. Trong bối cảnh chuyển đổi số, người học cần biết đặt câu lệnh phù hợp, phân tích và đối chiếu thông tin do ChatGPT cung cấp với các nguồn học thuật đáng tin cậy, từ đó sử dụng AI một cách chủ động, có chọn lọc và có trách nhiệm trong học tập cũng như nghiên cứu khoa học.

3.4. Mô hình ứng dụng ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung

Trên cơ sở phân tích lý luận và thực tiễn, bài viết đề xuất mô hình ứng dụng ChatGPT trong dạy và

học tiếng Trung ở bậc đại học gồm năm thành tố: Giảng viên – ChatGPT – Sinh viên – Hoạt động học tập – Đánh giá. Trong mô hình này, ChatGPT đóng vai trò là công cụ hỗ trợ, giảng viên giữ vai trò tổ chức và định hướng, còn sinh viên là chủ thể của quá trình học tập.

Thứ nhất, đối với giảng viên, ChatGPT được sử dụng để thiết kế bài giảng, xây dựng ngữ liệu, biên soạn bài tập, tạo tình huống giao tiếp, hỗ trợ chấm chữa và phản hồi bài viết của sinh viên. Điều này góp phần giảm thời gian chuẩn bị bài, đồng thời nâng cao chất lượng và tính đa dạng của học liệu.

Thứ hai, đối với sinh viên, ChatGPT hỗ trợ luyện hội thoại, phát âm, viết, dịch thuật và ôn luyện HSK theo nhu cầu và trình độ cá nhân. Khả năng phản hồi tức thời giúp sinh viên chủ động phát hiện và khắc phục lỗi, từ đó nâng cao năng lực tự học và sử dụng tiếng Trung trong thực tiễn.

Thứ ba, đối với hoạt động học tập, ChatGPT được tích hợp vào các phương pháp dạy học hiện đại như học tập theo dự án, học tập theo tình huống, học tập hợp tác và lớp học đảo ngược. Việc kết hợp AI với các hoạt động tương tác trực tiếp góp phần phát huy tính tích cực, sáng tạo và khả năng vận dụng ngôn ngữ của người học.

Thứ tư, đối với đánh giá, cần kết hợp đánh giá quá trình, đánh giá sản phẩm và đánh giá năng lực nhằm phản ánh toàn diện kết quả học tập của sinh viên. Bên cạnh việc khai thác ChatGPT như một công cụ hỗ trợ học tập, giảng viên cần xây dựng các hình thức đánh giá phù hợp để bảo đảm tính khách quan, trung thực và hạn chế sự phụ thuộc vào AI.

Mô hình đề xuất nhấn mạnh mối quan hệ tương tác giữa giảng viên, ChatGPT và sinh viên trong toàn bộ quá trình dạy học, qua đó phát huy ưu thế của trí tuệ nhân tạo đồng thời bảo đảm vai trò trung tâm của người học và vai trò định hướng của giảng viên trong đào tạo tiếng Trung ở bậc đại học.

3.5. Hàm ý đối với giảng viên, sinh viên và cơ sở đào tạo

Từ kết quả nghiên cứu, việc ứng dụng ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học cần được triển khai đồng bộ đối với giảng viên, sinh viên và cơ sở đào tạo nhằm phát huy hiệu quả của trí tuệ nhân tạo, đồng thời hạn chế những tác động tiêu cực trong quá trình dạy học.

Đối với giảng viên, cần không ngừng nâng cao năng lực số và năng lực ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong giảng dạy, đặc biệt là kỹ năng thiết kế câu lệnh, khai thác ChatGPT để xây dựng học liệu, thiết kế bài giảng, tạo tình huống giao tiếp, biên soạn bài tập và phản hồi kết quả học tập của sinh viên. Đồng thời, giảng viên cần đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát huy tính chủ động, sáng tạo và tư duy phản biện của người học.

Đối với cơ sở đào tạo, cần xây dựng quy định và hướng dẫn sử dụng ChatGPT trong dạy và học, bảo đảm phù hợp với yêu cầu về chất lượng đào tạo và đạo đức học thuật. Bên cạnh đó, cần đầu tư phát triển học liệu số, hạ tầng công nghệ, tổ chức các chương trình tập huấn về AI cho giảng viên và sinh viên, đồng thời khuyến khích nghiên cứu, ứng dụng các công cụ trí tuệ nhân tạo trong giảng dạy ngoại ngữ.

Đối với sinh viên, cần sử dụng ChatGPT như một công cụ hỗ trợ học tập thay vì phụ thuộc hoàn toàn vào AI. Sinh viên cần chủ động kiểm chứng thông tin, phát triển tư duy phản biện, năng lực tự học và kỹ năng giải quyết vấn đề, đồng thời tuân thủ các quy định về đạo đức học thuật, trích dẫn nguồn và sử dụng AI một cách trung thực, có trách nhiệm trong học tập và nghiên cứu.

3.6. Thảo luận

Kết quả nghiên cứu có nhiều điểm tương đồng với các khuyến nghị của UNESCO và OECD, khi đều khẳng định trí tuệ nhân tạo cần được ứng dụng theo hướng lấy người học làm trung tâm, hỗ trợ phát triển năng lực thay vì thay thế vai trò của giảng viên. Đồng thời, kết quả nghiên cứu cũng phù hợp với xu hướng của các công trình quốc tế và trong nước về việc khai thác ChatGPT như một công cụ hỗ trợ đổi mới phương pháp dạy học ngoại ngữ trong bối cảnh chuyển đổi số.

Điểm mới của nghiên cứu là đề xuất mô hình ứng dụng ChatGPT trong dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học trên cơ sở kết hợp giữa giảng viên, ChatGPT, sinh viên, hoạt động học tập và đánh giá. Mô hình này chuyển từ cách tiếp cận đơn thuần là "sử dụng ChatGPT" sang tổ chức hoạt động dạy học có định hướng, lấy người học làm trung tâm, gắn việc ứng dụng AI với phát triển năng lực ngôn ngữ, năng lực tự học và tư duy phản biện, đồng thời bảo đảm các yêu cầu về đạo đức học thuật và sử dụng AI có trách nhiệm.

Tuy nhiên, nghiên cứu chủ yếu dựa trên phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu nên chưa đánh giá được hiệu quả của mô hình trong thực tiễn. Do đó, cần có các nghiên cứu khảo sát và thực

nghiệm tại các cơ sở đào tạo tiếng Trung để kiểm chứng, hoàn thiện và nâng cao tính khả thi của mô hình ứng dụng ChatGPT được đề xuất.

IV. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh chuyển đổi số, ChatGPT đang trở thành công cụ hỗ trợ hiệu quả cho hoạt động dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học, góp phần đổi mới phương pháp giảng dạy, cá nhân hóa việc học và nâng cao năng lực tự học của sinh viên. Tuy nhiên, ChatGPT không thể thay thế vai trò của giảng viên trong việc tổ chức, định hướng và kiểm soát quá trình dạy học. Việc ứng dụng ChatGPT cần hướng tới phát triển toàn diện năng lực ngôn ngữ, tư duy phản biện, năng lực tự học và ý thức tuân thủ đạo đức học thuật của người học. Mô hình ứng dụng được đề xuất trong nghiên cứu là cơ sở tham khảo cho các cơ sở đào tạo tiếng Trung trong việc khai thác hiệu quả trí tuệ nhân tạo, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục đại học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 ban hành Chương trình giáo dục phổ thông. Hà Nội.

Bộ Chính trị (2024). Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22 tháng 12 năm 2024 về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2026). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV (Tập I). Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

Đỗ Thị Tuyết (2025). Ứng dụng ChatGPT trong giáo dục đại học: Cơ hội, thách thức và một số khuyến nghị. Tạp chí Giáo dục, 25(Số đặc biệt 5), 453–459.

Đinh Tiến Dũng, Trần Đức Mạnh, Vương Hồng Hạnh, Phạm Thị Kim Phượng & Thạch Thị Lan Anh (2025). Tổng quan chính sách về trí tuệ nhân tạo trong giáo dục và một số khuyến nghị đối với Việt Nam. Tạp chí Giáo dục, 26(Số đặc biệt 11), 118–123.

Organisation for Economic Co-operation and Development (2026). OECD Digital Education Outlook 2026: Exploring Effective Uses of Generative AI in Education. OECD Publishing. DOI: 10.1787/062a7394-en

Organisation for Economic Co-operation and Development (2026). Policies Supporting Responsible and Systematic GenAI Adoption in Higher Education. OECD Education Spotlights No. 23. OECD Publishing. DOI: 10.1787/c4e5621f-en

UNESCO (2023). Guidance for Generative AI in Education and Research. Paris: UNESCO.

Malinka, K., Perešíni, M., Firc, A., Hujňák, O., & Januš, F. (2023). On the Educational Impact of ChatGPT: Is Artificial Intelligence Ready to Obtain a University Degree? arXiv:2303.11146.